

Република Србија
Аутономна Покрајина Војводина
СКУПШТИНА АП ВОЈВОДИНЕ

01 Број: 11-1/07
11.март 2008.године
НОВИ САД

НАРОДНА СКУПШТИНА РЕПУБЛИКЕ СРБИЈЕ

БЕОГРАД

Скупштина Аутономне Покрајине Војводине, на седници одржаној 10. марта 2008. године, утврдила је ПРЕДЛОГ ЗАКОНА О ВОЛОНТИРАЊУ, који вам, на основу члана 135. Пословника Народне скупштине Републике Србије («Сл. гласник РС», бр. 56/05- Пречишћен текст) достављамо на разматрање и одлучивање.

Поводом утврђеног Предлога закона, Скупштина Аутономне Покрајине Војводине одредила је за представника Бојана Костреша, председника Скупштине Аутономне Покрајине Војводине.

Прилог: -Предлог закона

R X M

12 MAR 2008

ЗАКОН О ВОЛОНТИРАЊУ

I ОСНОВНЕ ОДРЕДБЕ

Предмет закона

Члан 1.

Овим законом уређује се волонтирање као организовано, добровољно и без накнаде пружање услуге другом лицу, за добро другог лица или за опште добро, уколико посебним законом није другачије уређено.

Волонтерска услуга

Члан 2.

Пружање услуге из члана 1. овог закона врши се на основу уговора између даваоца услуге (волонтера) и организатора волонтирања.

Волонтер и организатор волонтирања

Члан 3.

Волонтер може бити домаће и страно физичко лице.

Организатор волонтирања може бити правно лице чији основни статутарни циљ није стицање или расподела добити.

Државни орган, органи аутономне покрајине и органи јединица локалне самоуправе могу бити организатори волонтирања, сагласно одредбама овог закона, другим законским прописима Републике Србије и преузетим међународним обавезама.

Корисник волонтерске услуге може бити физичко лице, правно лице чији основни статутарни циљ није стицање или расподела добити или друштвена заједница.

Организатор волонтирања из става 2. и става 3. овог члана може истовремено бити и корисник волонтирања.

Волонтирање малолетног лица

Члан 4.

Малолетно лице које има најмање 15 година живота може да закључи уговор о волонтирању само уз писану сагласност његовог законског заступника.

Прописи којима се уређују радни односи, а односе се на уређивање врсте и начина обављања послова малолетног лица, сходно се примењују и на волонтирање малолетног лица.

II УГОВОР О ВОЛОНТИРАЊУ

Форма уговора и примена општих прописа облигационог права

Члан 5.

Организатор волонтерске услуге дужан је да уговор о волонтирању закључи са волонтером у писаној форми, ако волонтерска услуга траје дуже од 10 сати месечно.

Уговор из става 1. овог члана може да се закључи на одређено или неодређено време.

На односе из уговора о волонтирању сходно се примењују општи прописи облигационог права, осим ако овим законом није другачије уређено.

Дејство уговора на права по основу незапослености

Члан 6.

Закључењем уговора о волонтирању не губе се права по основу незапослености.

Битни елементи уговора

Члан 7.

Уговор о волонтирању садржи податке о:

- 1) уговорним странама и њиховом пребивалишту, односно седишту;
- 2) предмету уговора;
- 3) правима и обавезама уговорних страна;
- 4) времену на које се закључује уговор, уколико се уговор закључује на одређено време;
- 5) датуму и месту закључења уговора.

Уговором о волонтирању могу се уредити и друга питања од значаја за уговорне стране, укључујући и накнаду законски признатих трошкова које волонтер има за време трајања волонтирања (превоз, исхрана и обука волонтера, осигурање волонтера у случају инвалидности и друго).

Престанак уговора

Члан 8.

Уговор о волонтирању престаје:

- 1) истеком времена на које је уговор закључен;
- 2) споразумом уговорних страна;
- 3) једностраним раскидом уговора;
- 4) на други начин.

Уговорна страна може увек да раскине уговор о волонтирању писаном изјавом, без обавезе да за то наводи разлог, осим када би то изазвало неотклоњиву штету другој уговорној страни или кориснику волонтерске услуге.

Уговорна страна је дужна да писану изјаву о раскиду уговора достави другој уговорној страни у најкраћем року, с обзиром на околности случаја.

III ПРАВА И ОБАВЕЗЕ ВОЛОНТЕРА

Права волонтера

Члан 9.

Волонтер има право:

- 1) да у писаном облику добије опис услуге или задатака које ће пружати;
- 2) да буде упознат са општим актима организатора услуге, односно са оним њиховим деловима који се тичу волонтерске услуге ради које је ангажован;
- 3) да буде упознат с опасностима везаним за услугу коју пружа;
- 4) на одговарајуће мере заштите на раду, сходно општим прописима и природи услуге коју пружа;
- 5) на једнако поступање, без обзира на било које лично својство;
- 6) на одговарајућу обуку, уколико је таква обука нужна за пружање услуге која је предмет уговора;
- 7) на одсуство током пружања услуге за време трајања уговора о волонтирању, ако за то постоје оправдани разлози;
- 8) да буде консултован при одлучивању о начину пружања услуге;
- 9) на волонтерску књижицу и уписивање података о волонтерској услузи.

Време оправданог одсуства из тачке 7) става 1. овог члана рачуна се у време пружања услуге и не може бити разлог за губитак права волонтера утврђених законом и уговором.

Обавезе волонтера

Члан 10.

Волонтер је дужан да:

- 1) обавести организатора волонтирања о болести или о другој околности која му онемогућава или га битно омета у пружању услуге, или која угрожава живот или здравље лица с којима волонтер у пружању услуге мора долазити у контакт;
- 2) пружа услугу сагласно закону, уговору о волонтирању и општим актима организатора волонтирања;
- 3) пружа услугу лично и непосредно, у складу са правилима струке и професионалне етике, када пружање услуге захтева стручна знања;
- 4) услугу пружа непристрасно, без обзира на лично својство корисника услуге;
- 5) учествује у обуци у циљу побољшања квалитета пружања услуге;
- 6) чува као професионалну тајну организатора поверљиве податке које је сазнао приликом пружања услуге.

Накнаде штете

Члан 11.

Волонтер је дужан да надокнади штету организатору волонтирања коју је намерно или због крајње непажње проузроковао приликом или у вези са пружањем волонтерске услуге, сходно општим прописима облигационог права.

Организатор волонтирања је дужан да надокнади штету волонтеру која је проузрокована приликом или у вези са пружањем волонтерске услуге, сходно општим прописима облигационог права.

Волонтер је дужан да надокнади штету коју проузрокује трећем лицу приликом или у вези с пружањем услуге, укључујући и корисника волонтерске услуге, осим ако је у доброј намери поступао по упутствима организатора волонтирања, сходно општим прописима облигационог права.

Евиденција о волонтерском раду

Члан 12.

Организатор волонтерских услуга дужан је да води евиденцију о волонтерском раду.

Надлежни министар за рад донеће правилник о евиденцији из става 1. овог члана.

Волонтерска књижица

Члан 13.

Волонтерска књижица је јавна исправа.

Волонтерска књижица садржи податке о називу организатора волонтерске услуге, времену трајања волонтерске услуге, врсти услуге, врсти обуке или вештини коју је волонтер стекао током волонтирања.

Надлежни министар за рад правилником ће уредити облик, поступак издавања, начин уписивања података и друга питања у вези са волонтерском књижицом.

Након престанка уговора о волонтирању, организатор волонтирања дужан је да упише у волонтерску књижицу податке о времену пружања волонтерске услуге, обуци коју је волонтер стекао током трајања уговора о волонтирању и кратак опис услуге.

IV НАДЗОР

Надлежност за вршење надзора

Члан 14.

Надзор над спровођењем овог закона врши надлежно министарство за рад.

Надзор над спровођењем овог закона у Аутономној Покрајини Војводини врши покрајински орган управе надлежан за област рада.

V КАЗНЕНЕ ОДРЕДБЕ

Прекршаји

Члан 15.

Организатор волонтирања казниће се за прекршај новчаном казном од 20.000,00 до 100.000,00 динара ако:

- 1) не закључи са волонтером уговор у писаној форми кад волонтерска услуга траје дуже од 10 сати месечно (члан 5. став 1.);
- 2) не води евиденцију о волонтерском раду (члан 12. став 1.);
- 3) не упише у волонтерску књижицу, након престанка уговора о волонтирању, податке о времену пружања волонтерске услуге, кратак опис услуге и податке о обуци, односно вештини коју је волонтер стекао током трајања уговора о волонтирању (члан 13. став 4.).

Новчаном казном од 10.000,00 до 50.000,00 динара казниће се за прекршај из става 1. овог члана и одговорно лице организатора волонтирања.

VI ПРЕЛАЗНЕ И ЗАВРШНЕ ОДРЕДБЕ

Члан 16.

Правилник о евиденцији волонтерског рада и правилник о волонтерској књижици биће донети у року од шест месеци од дана ступања на снагу овог закона.

Члан 17.

Овај закон ступа на снагу осмог дана од дана објављивања у «Службеном гласнику Републике Србије».

О Б Р А З Л О Ж Е Њ Е

П Р А В Н И О С Н О В

Правни основ за доношење Закона о волонтирању произилази из члана 97. Устава Републике Србије («Службени гласник Републике Србије, број 98/2006»), по коме Република Србија уређује и обезбеђује остваривање и заштиту слобода и права грађана, као што су: право на рад, слобода удруживања, слобода окупљања, слобода мишљења и изражавања. Исто тако, Република Србија уређује и обезбеђује систем у области радних односа, друге економске и социјалне односе од општег интереса, као и одрживи развој. Уставом се јемче (члан 18. Устава), и као таква непосредно примењују људска и мањинска права зајемчена општеприхваћеним правилима међународног права, потврђеним међународним уговорима и законима. Закон се непосредно ослања и на ратификоване међународне конвенције у овој области: Општа декларација ОУН о људским правима (1948.), Међународни пакт о економским, социјалним и културним правима (1966.) и Европска конвенција о заштити људских права и основних слобода (2004.).

Формално-правни основ да Скупштина АП Војводине буде предлагач Закона садржан је у одредби члана 107. став 1. Устава Републике Србије према којој право предлагања Закона има скупштина аутономне покрајине и члану 134. и 135. Пословника Народне Скупштине Републике Србије («Службени гласник Републике Србије», број 56/2005 и 81/2006), где је регулисано овлашћење Народне Скупштине Републике Србије да може да доноси акте, између осталих, и закон, те да право предлагања закона има, између осталих, и скупштина аутономне покрајине.

Р А З Л О З И З А Д О Н О Ш Е Њ Е

У ери глобализације и природних катастрофа огромних размера, савремена светска јавност поклања све више пажње волонтирању, као једном од основа функционалног грађанског друштва, у коме се поштују начела демократије, владавине права и гарантују људска права и слободе. Кроз индивидуално и колективно ангажовање људи без очекивања материјалне надокнаде, међународна заједница покушава да путем сарадње и помагања реши или ублажи неке од тешких последица са којима се сусреће модерно друштво.

Препорука је ратификованих међународних уговора и докумената да постоје разлози и потребе да се подржи право сваког човека да се слободно организује и постане волонтер, без обзира на своју етничку, религијску, старосну или полну припадност, као и на своје физичко, друштвено или економско стање. Све већи број докумената Европске уније посвећен је јачању сарадње са цивилним друштвом и развоју волонтеризма. Тако се у Декларацији број 38, која је припојена Амстердамском уговору, признаје значајан допринос невладиних (добровољних) организација у развоју социјалне солидарности. Наводи се да ће Унија охрабрити европску димензију невладиних организација, посебно у области размене информација и искустава, као учешћа младих и пензионера у добровољном раду. Ова декларација представља разраду Декларације број 323, која је припојена Матрихтском уговору, а у којој се добровољне организације (удружења и

фондације), наводе као битан чинилац у пружању услуга из области социјалне заштите.

Република Србија, као следбеник државне заједнице Србија и Црна Гора, у целости је наследила њен међународно-правни субјективитет и међународне документе. Потписане међународне конвенције, као и тежња ка европским интеграцијама, обавезују Републику Србију на изградњу здраве, одрживе заједнице, која поштује достојанство свих људи и охрабрује своје грађане да помажу у решавању економских, социјалних, културних и проблема животне средине, побољшавајући на тај начин свој живот и просперитет друштва у целини.

Наш правни систем не познаје волонтерство (добровољно пружање услуга другом или заједници без накнаде) као правну категорију. Осим спорадичних примера, нпр. добровољно ватрогасно друштво и сл., до сада нису постојали посебни прописи којима се ближе уређује добровољно и без накнаде пружање услуга другом лицу, за добро другог лица или за опште добро. Закон о раду регулише Уговор о стручном оспособљавању и усавршавању, под којом се, заправо, подразумева обавезна пракса – стажирање, за припаднике одређених професија (лекари, адвокати, судије). Непостојање правне регулативе представља озбиљну препреку трајнијем ангажовање волонтера и развоју волонтеризма, јер се волонтирање при невладиним организацијама може третирати као прикривено запошљавање и, као такво, може бити предмет прекршајних и других санкција. Значај Закона о волонтирању огледа се, превасходно, у томе да се волонтирање, као пружање услуга другом лицу добровољно и без надокнаде, признаје у Републици Србији као правна категорија. Дакле, постоји оправдана друштвена потреба да се ова важна друштвена област законски уреди.

ЦИЉЕВИ КОЈИ СЕ ЖЕЛЕ ПОСТИЋИ

Кроз бурна историјска и друштвена дешавања на овим просторима, основне људске вредности – солидарност, заједништво, брига и помагање, омогућили су појединцу и заједници да преброде ратове, револуције, природне непогоде и сл. У циљу подстицања, заштите и даљег развоја волонтирања и друштвној афирмацији волонтера, Скупштина Републике Србије доношењем Закона о волонтирању у непрофитном сектору врши правно-институционално регулисање волонтерства, како би се подстакла даља изградња социјалне кохезије и равномерније распоредили трошкови транзиције. Тиме се омогућује свима који желе да постану волонтери, а нарочито младима, да побољшају свој професионални рад, покажу своје вештине и знања, развију их и стекну нове. На ширем плану, регулисањем волонтирања промовисала би се породична, друштвена, национална и глобална солидарност и сарадња.

У Универзалној декларацији о волонтерству, наглашава се да је волонтирање "један од основа грађанског друштва", којим се афирмишу њихове битне вредности: пацифизам, слобода, једнаке могућности, безбедност, правда, заједништво, солидарност међу људима. Волонтерство, овако схваћено, афирмише право човека да се "индивидуално или колективно ангажује, без очекивања материјалне надокнаде". Зато се и очекује да свака

држава подржи ове идеје, посебно међу младима, и да ову материју адекватно правно уреди.

ОБРАЗЛОЖЕЊЕ ОСНОВНИХ ПРАВНИХ ИНСТИТУТА

Право на рад је основно људско право гарантовано међународним уговорима и општеприхваћеним правилима међународног права, чије одредбе важе на територији Републике Србије и непосредно се примењују. Исто тако, загарантована је слобода мишљења и изражавања, као и слобода удруживања, док су дискриминација и принудни рад забрањени.

Назив Закона о волонтирању прилагођен је предмету његовог регулисања и наглашава идеју добровољности и одређује шта је добровољно пружање услуге без накнаде другом лицу, за добро другог лица или опште добро. То не значи да не постоје и друге форме волонтерства које се могу подвести под неке друге прописе и правне инструменте (на пример под једнострани правни посао послодавства без налога, стажирање, приправнички стаж и сл.) или такве које се, мада су услуге без накнаде и добровољне, уређују важећим обичајима, моралом заједнице и сл. (на пример, у породичним и суседским односима).

Предмет овог Закона је само уговорно (двострано и формално) добровољно пружање услуга без накнаде. У питању је регулисање посебног, до сада неименованог уговора. Посебним законом (*lex specialis*) могуће је и другачије уредити посебне облике волонтерства (на пример, ватрогасна друштва). Израз "услуга" (уместо "рад") више одговара идеји овог облика волонтерства и садржини Закона, а присутан је (не случајно) и у неким међународним актима и у компаративним прописима о волонтирању.

Давалац услуге, односно волонтер, може бити само физичко лице, укључујући и страног лице, ако је то сагласно са прописима о странцима (члан 3. став 1.). Организатор волонтерске услуге може бити правно лице, као и државни орган, органи аутономне покрајине и органи јединица локалне самоуправе (члан 3. став 2. и став 3.). Корисник волонтирања може бити физичко, правно лице или друштвена заједница (члан 3. став 4.). Организатор волонтирања може истовремено бити и корисник волонтирања (члан 3. став 5.). Додатни услов за волонтирање малолетног лица, успоставља се у циљу заштите тог лица (члан 4.).

Форма уговора о пружању волонтерске услуге зависи од дужине волонтирања. За волонтирање које траје дуже од 10 сати месечно, из разлога правне сигурности, захтева се да уговор буде закључен у писаној форми. Закон допушта пуну аутономију уговорних страна у регулисању међусобних односа (члан 5.). Давалац услуге (волонтер) је посебно заштићен одредбом, која је такође недвосмислена, према којој он не губи права на основу незапослености (члан 6.). Чланом 7. став 1. прописани су битни елементи уговора, а чланом 8. начини престанка уговора о волонтирању.

Уговором о волонтирању могу се уредити и друга питања од интереса за уговорне стране, укључујући и питање осигурања и накнаде законом

признатих трошкова које волонтер има за време трајања волонтирања (члан 7. став 2.).

Посебно су прецизирана права и дужности волонтера и организатора волонтирања (Поглавље III.) Питање накнаде трошкова је јасно уређено и наглашено је да они не могу представљати накнаду за рад.

Значајне су одредбе о волонтерској књижици (члан 9. став 1. тачка 9) и члан 13.), којима се утврђују право волонтера на волонтерску књижицу, њена основна садржина и орган који је доноси.

Поглавље V. садржи казнене одредбе за прекршаје који су прописани за организатора волонтирања и одговорно лице организатора волонтирања.

ПРОЦЕНА ИЗНОСА ФИНАНСИЈСКИХ СРЕДСТАВА ПОТРЕБНИХ ЗА СПРОВОЂЕЊЕ ЗАКОНА

Трошкови за спровођење Закона о волонтирању били би минимални. Друштвена, па и економска, корист од овако уређеног облика волонтерства далеко би надмашили непосредне финансијске трошкове.